

Звіт

про повторне відстеження результативності регуляторного акта – постанови Правління Національного банку України від 03 листопада 2021 року № 113 “Про затвердження Положення про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит)”

Назва виконавця заходів з відстеження

Управління захисту прав споживачів фінансових послуг Національного банку України.

Цілі прийняття акта

Правління Національного банку України прийняло постанову від 03 листопада 2021 року № 113 “Про затвердження Положення про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит)” (далі – регуляторний акт) відповідно до повноважень Національного банку України (далі – Національний банк), визначених у частині першій статті 6 Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги) та в пункті 34 частини першої статті 7 Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк), щодо встановлення в межах своєї компетенції додаткових обов’язкових для фінансових установ та осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, вимог до договорів про надання фінансових послуг, якщо це не врегульовано законом, з метою впорядкування укладення споживачами фінансових послуг і небанківськими фінансовими установами договорів про споживчий кредит, а також договорів про надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту, для забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Регуляторний акт набрав чинності 05 листопада 2021 року.

Регуляторним актом передбачено перехідний період у три місяці з дня набрання чинності (до 05 лютого 2022 року) для приведення небанківськими фінансовими установами, які відповідно до законів України мають право надавати кошти в позику (споживчий, фінансовий кредит), своєї діяльності у відповідності до вимог регуляторного акта.

Строк виконання заходів з відстеження

Повторне відстеження результативності регуляторного акта розпочато 01 серпня 2023 року та закінчено 25 серпня 2023 року.

Тип відстеження

Повторне відстеження.

Методи одержання результатів відстеження

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26

Аналіз показників результативності регуляторного акта з використанням статистичних даних.

Дані та припущення, на основі яких відстежувалась результативність, а також способи одержання даних

Відстеження результативності регуляторного акта проводилося на підставі статистичних даних щодо листів, запитів, пропозицій від небанківських фінансових установ, їх асоціацій щодо виконання вимог регуляторного акта, даних щодо звернень фізичних осіб з питань, що є предметом правового регулювання регуляторного акта, на підставі інформації про кількість небанківських фінансових установ, на яких поширюється дія регуляторного акта та у яких виявлено ознаки порушення вимог регуляторного акта за результатами розгляду звернень фізичних осіб до Національного банку, на підставі кількості застосованих Національним банком заходів впливу за порушення законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг у частині додаткових вимог до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит), а також на підставі відповідних публікацій у сфері фінансових послуг.

Відстеження результативності регуляторного акта проводилося з урахуванням кількості учасників ринку фінансових послуг, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Кількісні та якісні значення показників результативності акта

1. Кількість небанківських фінансових установ, на яких поширюється дія регуляторного акта як на учасників ринку небанківського кредитування з діючою ліцензією на надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту, на дату визначеного звітного періоду (таблиця 1).

Таблиця 1

Учасники ринку фінансових послуг, які мають ліцензію на надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту	Кількість станом на 01.02.2022	Кількість станом на 01.07.2022	Кількість станом на 01.01.2023	Кількість станом на 01.07.2023
1	2	3	4	5
Усього, з них:	937	924	795	671
кредитні спілки	189	185	161	150
фінансові компанії	748	739	634	521

2. Кількість листів, запитів, пропозицій від небанківських фінансових установ, їх асоціацій до Національного банку щодо виконання вимог регуляторного акта (таблиця 2).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26

Таблиця 2

Учасники ринку фінансових послуг, на яких поширюється дія регуляторного акта	Кількість з 03.11.2021 до 04.02.2022	Кількість д з 05.02.2022 до 30.06.2022	Кількість з 01.07.2022 до 31.12.2022	Кількість з 01.01.2023 до 01.08.2023
1	2	3	4	5
кредитні спілки	2	1	-	-
фінансові компанії	16	1	2	1

3. Кількість звернень фізичних осіб до Національного банку з питань, що є предметом правового регулювання регуляторного акта, за договорами про споживчий кредит, що укладені після закінчення перехідного періоду на приведення діяльності кредиторів до вимог регуляторного акта (таблиця 3).

Таблиця 3

Учасники ринку фінансових послуг, на яких поширюється дія регуляторного акта	Кількість з 01.02.2022 до 30.06.2022	Кількість з 01.07.2022 до 31.12.2022	Кількість з 01.01.2023 до 31.03.2023	Кількість з 01.04.2023 до 31.07.2023
1	2	3	4	5
кредитні спілки	0	0	0	0
фінансові компанії	72	105	66	50

Потрібно врахувати, що звітні дані формуються з відставанням в один місяць з огляду на законодавчо встановлений термін розгляду звернень громадян.

4. Інформація про кількість небанківських фінансових установ, у яких виявлено ознаки порушення вимог регуляторного акта за результатами розгляду звернень фізичних осіб до Національного банку (таблиця 4).

Таблиця 4

Учасники ринку фінансових послуг, на яких поширюється дія регуляторного акта	Кількість з 05.02.2022 до 30.06.2022	Кількість з 01.07.2022 до 31.12.2022	Кількість з 01.01.2023 до 31.03.2023	Кількість з 01.04.2023 до 31.07.2023
1	2	3	4	5

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26

1	2	3	4	5
кредитні спілки	0	0	0	0
фінансові компанії	63	86	51	28

5. Інформація про кількість застосованих Національним банком заходів впливу за порушення додаткових вимог до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит).

За результатами здійснення **безвізного нагляду та інспекційних перевірок** за додержанням законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг щодо додержання учасниками ринку фінансових послуг вимог регуляторного акта після закінчення строку на приведення діяльності кредиторів до вимог регуляторного акта станом на дату завершення здійснення повторного відстеження Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг Національного банку застосував сім (7) заходів впливу за порушення додаткових вимог до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит) до шести (6) небанківських кредиторів, зокрема чотири (4) заходи впливу у вигляді анулювання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, а саме на надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту, (до чотирьох (4) фінансових установ) та три (3) письмові застереження з вимогою усунути виявлені порушення (до трьох (3) фінансових установ).

6. Інформація щодо публікацій у засобах масової інформації з оцінкою дії регуляторного акта.

Учасники ринку небанківських фінансових послуг, які мають ліцензію на надання коштів у позику, у тому числі на умовах фінансового кредиту, дали позитивну оцінку дії регуляторного акта в публікаціях у засобах масової інформації.

Так, в інтерв'ю Finance.ua (Товариство з обмеженою відповідальністю "Файненс.юа" – фінансовий портал, <https://finance.ua>) 19 липня 2023 року керівник (директор) фінансової установи ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АВЕНТУС УКРАЇНА" (далі – ТОВ "Авентус Україна") Володимир Довгаль зазначив, що "Національний банк як регулятор послідовно вибудував ефективну систему контролю за небанківським ринком, відрегулював найбільш важливі аспекти – вимоги до взаємодії з клієнтом у процесі врегулювання простроченої заборгованості, вимоги до розкриття інформації [...]". Для огляду онлайн-ресурсу PaySpace Magazine PSM7.COM (інтернет-видання про FinTech, e-commerce, стартапи та платіжні системи в Україні та світі) від 07 липня 2023 року керівник ТОВ "Авентус Україна" зазначив: "Національний банк послідовно йде по найгостріших питаннях ринку. В першу чергу було відрегульовано питання роботи з простроченою заборгованістю та

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26

належного інформування клієнтів, посилені вимоги до договорів, чітко визначені методи дистанційної ідентифікації та верифікації клієнтів. Національний банк налагодив роботу по обробці звернень споживачів та сформував систему нагляду за учасниками небанківського фінансового ринку.”

Фахівці KPMG в Україні (KPMG – це міжнародна мережа незалежних фірм, що надають аудиторські, податкові та консультаційні послуги) у публікації від 23 червня 2023 року “Додаткові вимоги до договорів про надання фінансових послуг. Що потрібно знати фінустановам” зазначили таке: “Національний банк встановив ряд вимог, яких треба дотримуватися при надання фінансових послуг споживачам з метою забезпечення прав та інтересів учасників ринку. Попри значну кількість встановлених додаткових вимог, поширені випадки порушення прав при наданні фінансових послуг (у першу чергу, пов’язаних із неправомірними діями з використання персональних даних споживачів, підозрами на вчинення шахрайських дій). У зв’язку з такими випадками, Національний банк переглянув додаткові вимоги до договорів надання фінансових послуг з метою підвищення якості надання таких послуг, наслідком чого стало розроблення проекту змін до Положення № 113. Зазначені зміни хоча й посилюють вимоги до споживчого кредитування, однак і підвищують захист прав та інтересів учасників ринку, а також сприяють дотриманню добросовісної ринкової поведінки задля зменшення випадків зловживань та шахрайських дій під час надання таких послуг.”

Станом на момент здійснення повторного відстеження Національний банк не має інформації щодо кількості часу, що фактично витрачається небанківськими кредитодавцями під час виконання вимог регуляторного акта.

Оцінка результатів реалізації акта та ступеня досягнення визначених цілей

Національний банк відповідно до пункту 8¹ статті 7 Закону про Національний банк здійснює державне регулювання на ринках небанківських фінансових послуг у межах, визначених Законом про фінансові послуги та іншими законами України.

Відповідно до повноважень, визначених в абзаці п’ятнадцятому частини першої статті 6 Закону про фінансові послуги, Національний банк встановлює додаткові обов’язкові вимоги для фінансових установ та осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, до договорів про надання фінансових послуг.

Положенням про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит), затвердженим постановою Правління Національного банку України від 03 листопада 2021 року № 113, визначені, зокрема обов’язкові для включення до тексту договору відомості про законні права споживача та обов’язки кредитодавця під час строку дії договору, роз’яснення сутності послуг кредитодавця та третіх осіб, умови для договорів, що передбачають безготівкове перерахування кредитодавцем коштів у рахунок кредиту та списання коштів із

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26

рахунку споживача на користь кредитодавця, визначені недобросовісні умови, які заборонені до включення до змісту договору, уточнено порядок укладення та зміст договору у вигляді електронного документа, а також встановлено технічні вимоги до договорів (формат викладення).

Отже, прийняттям регуляторного акта досягнуто підвищення рівня розкриття в кредитному договорі істотної інформації щодо умов надання послуги небанківською фінансовою установою, прав та обов'язків сторін договору, наслідків невиконання взятих споживачем зобов'язань. Договори набули більшої інформативності та зрозумілості для споживачів, що сприяло захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг.

У зв'язку з виявленою після прийняття регуляторного акта практикою неналежного укладання та подальшого обслуговування договорів про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит) з боку небанківських фінансових установ, з метою запобігання випадкам шахрайських дій сторонами договору, а також на вимогу окремих змін, прийнятих Законом України "Про платіжні послуги" на платіжному ринку, регуляторний акт заплановано до актуалізації.

Результати реалізації регуляторного акта та ступінь досягнення визначених цілей загалом оцінюються позитивно. Подальший висновок щодо оцінки результативності регуляторного акта буде зроблено після здійснення періодичного відстеження результативності відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/14-0008/114053

від 28.09.2023 23:26